

Krótkie doniesienie – Short communication

Pierwsze stwierdzenie *Tritomegas sexmaculatus* (Rambur, 1839) (Hemiptera: Heteroptera: Cydnidae) w polskich Karpatach

JAROSŁAW BURY

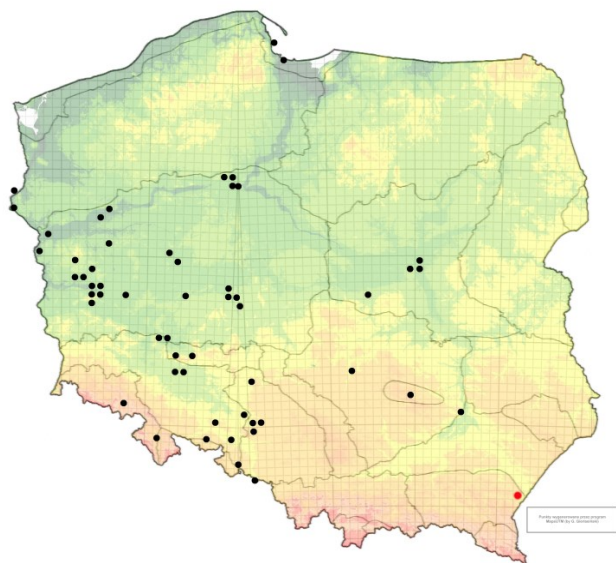
Markowa 1489, 37-120 Markowa

e-mail: jarekbury2@wp.pl

Abstract. [First record of *Tritomegas sexmaculatus* (Rambur, 1839) (Hemiptera: Heteroptera: Cydnidae) in the Polish Carpathians]. *Tritomegas sexmaculatus* (Rambur, 1839) was observed for the first time in the East Beskid Mts. (Przemyśl-Zasanie district). The species is rarely found in the eastern part of the country and the locality in Przemyśl is the first known in the Polish Carpathians.

Key words: Hemiptera, Heteroptera, Cydnidae, *Tritomegas sexmaculatus*, faunistics, new record, East Beskid Mts., Polish Carpathians, SE Poland.

Tritomegas sexmaculatus (Rambur, 1839) jest gatunkiem z rodziny Cydnidae, pochodzącym z rejonów południowej Europy, do niedawna rzadko stwierdzanym na terenie Polski (ryc. 1). Do roku 2000 znane były zaledwie trzy doniesienia o tym pluskwiaku, pochodzące z naszego kraju (Teicher 1893; Strawiński 1958, 1962).

Ryc. 1. Stanowiska *Tritomegas sexmaculatus* w Polsce; czarne kółka – stanowiska literaturowe, czerwone kółko – nowe stanowisko [Fig. 1. Localities of *Tritomegas sexmaculatus* in Poland; black circles – literature data, red circle – new record].

Po roku 2000 liczba stwierdzeń tego gatunku szybko wzrosła, zwłaszcza w zachodniej części kraju, gdzie znany jest on obecnie z ośmiu krain: Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Pomorskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Dolnego Śląska, Górnego Śląska, Sudetów Zachodnich, Sudetów Wschodnich oraz Wzgórz Trzebnickich (Bunalski i in. 2010; Hebda i Mazur 2010; Ziaja i Mazur 2010; Lis J. A. i in. 2012; Ziaja 2013; Hebda i Rutkowski 2013, 2015; Hanus i Lis B. 2014; Kolak 2015; Orzechowski i Wasielewski 2015, 2016; Gierlasiński 2016; Gierlasiński i in. 2016; Lis B. i Kowalczyk 2017; Sobieraj-Betlińska 2017a, 2017b; Bugaj-Nawrocka i in. 2018; Hebda i Rutkowski 2018; Gierlasiński i in. 2018, 2019).

Jednak we wschodniej części kraju nadal jest on bardzo rzadko notowany i znany z zaledwie kilku stanowisk na Nizinie Mazowieckiej, w Górach Świętokrzyskich oraz na Wyżynie Małopolskiej (Strawiński 1958, 1962; Lis J. A. i Ziaja 2009; Gierlasiński i in. 2019).

W 2019 roku po raz pierwszy stwierdzono występowanie *T. sexmaculatus* w Beskidzie Wschodnim. W dniu 13.10.2019 dwa osobniki zostały zaobserwowane na zewnętrznej ścianie budynku przy ul. Rogozińskiego w Przemyślu – dzielnica Zasanie (UTM: FA21) (ryc. 1 i 4). Obserwację udokumentowano fotograficznie (ryc. 2 i 3). Budynek sąsiaduje bezpośrednio z ogródkami działkowymi, położonymi wzdłuż lewego brzegu rzeki San. Od kilku lat znaczna część tego obszaru pozostaje nieużytkiem.

Ryc. 2. Osobnik *Tritomegas sexmaculatus* zaobserwowany w Przemyślu w dniu 13.10.2019 (fot. J. Bury) [**Fig. 2.** Specimen of *Tritomegas sexmaculatus* observed in Przemyśl in 13.10.2019 (photo by J. Bury)].

Warto podkreślić, że stanowisko *T. sexmaculatus* odkryte w Przemyślu jest obecnie najdalej na wschód wysuniętym miejscem występowania gatunku w Polsce, jak również jego pierwszym stwierdzeniem w polskich Karpatach.

Nowe dane zebrane z Przemyśla potwierdzają tezę podnoszoną we wcześniejszych publikacjach o postępującym rozszerzaniu się zasięgu występowania tego gatunku w Polsce. Zjawisko to może być związane z postępującym ocieplaniem się klimatu, jak też wykorzystywaniem przez ten południowy gatunek owada tzw. wysp ciepła, jakimi są stanowiska zlokalizowane w obrębie miast, zwłaszcza dobrze nasłonecznione zbiorowiska ruderalne, czy też przydomowe ogrody (Lis J. A. i Ziaja 2009; Lis J. A. i in. 2012).

Mapę rozmieszczenia *T. sexmaculatus* w Polsce pobrano ze strony „Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Polski” (Gierlasiński i Taszakowski 2013-2019) i uzupełniono o nowe stanowiska w kwadracie UTM FA21 (Przemyśl).

Ryc. 3. Osobnik *Tritomegas sexmaculatus* zaobserwowany w Przemyślu w dniu 13.10.2019 (fot. J. Bury) [**Fig. 2.** Specimen of *Tritomegas sexmaculatus* observed in Przemyśl in 13.10.2019 (photo by J. Bury)].

Ryc. 4. Stanowisko *Tritomegas sexmaculatus* w Przemyślu – czerwone kółko, źródło: <https://www.google.pl/maps> [**Fig. 4.** Locality of *Tritomegas sexmaculatus* in Przemyśl – red circle, source: <https://www.google.pl/maps>].

Piśmiennictwo – References

- Bugaj-Nawrocka A., Wieczorek K., Herczek A. 2018. Terrestrial true bugs (Hemiptera: Heteroptera) communities of selected phytocoenoses of the Trzebnica Hills. *Monographs of the Upper Silesian Museum* **9**: 1–97.
- Bunalski M., Korcz A., Sienkiewicz P. 2010. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) północno-zachodniej Polski. 1. Rozmieszczenie gatunków z rodzaju *Tritomegas* Amyot et Serville, 1843 (Cydnidae). *Wiadomości entomologiczne* **29**: 5–13.
- Gierlasiński G., Taszakowski A. 2013-2019. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Polski. <http://www.heteroptera.us.edu.pl> [dostęp: 1–29.08.2019].
- Gierlasiński G., Żurawlew P., Markiewicz E., Rutkowski T., Melke A. 2018. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) powiatu pleszewskiego (Nizina Wielkopolsko-Kujawska). *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **12**: 13–28.
- Gierlasiński G., Rutkowski T., Orzechowski R., Taszakowski A., Woźniak A., Regner J., Kolago G., Stolarczyk T., Nowak J. 2019. Przyczynę do rozmieszczenia pluskwiaków różno-

- skrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **13**: 19–48.
- Hanus K., Lis B. 2014. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) wybranych zbiorowisk łąkowych obszaru Natura 2000 „Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą” (woj. opolskie). *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **8**: 9–19.
- Hebda G., Mazur M. A. 2010. Pierwsze stanowisko *Rhaphigaster nebulosa* (Poda, 1761) (Hemiptera: Heteroptera: Pentatomidae) na Dolnym Śląsku. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **2**: 35–36.
- Hebda G., Rutkowski T. 2013. Nowe dane o rozmieszczeniu pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) na Wzgórzach Trzebnickich. *Nature Journal (Opole Scientific Society)* **46**: 44–54.
- Hebda G., Rutkowski T. 2015. Pierwsze dane o występowaniu pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Parku Narodowym Ujście Warty. *Wiadomości Entomologiczne* **34**: 12–18.
- Hebda G., Rutkowski T. 2018. Lądowe pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Bydgoszczy. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **12**: 49–64.
- Kolak G. 2015. Nowe stanowisko *Tritomegas sexmaculatus* (Rambur, 1839) (Hemiptera: Heteroptera: Cydnidae) na Górnym Śląsku. *Acta Entomologica Silesiana* **23 (online 27)**: 1–5.
- Lis B., Kowalczyk J.K. 2017. Lądowe pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Gdyni (Pobrzeże Bałtyku). *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **11**: 51–63.
- Lis J. A., Lis B., Ziaja D. J. 2012. Pentatomoidea. Część 1: Plataspidae, Thyreocoridae, Cydnidae, Acanthosomatidae, Scutelleridae. *Heteroptera Poloniae* **2**: 145 ss.
- Lis J. A., Ziaja D. J. 2009. Zmiany zasięgu *Tritomegas sexmaculatus* (Rambur, 1839) (Hemiptera: Heteroptera: Cydnidae) w Polsce efektem zmian klimatycznych? *Nature Journal (Opole Scientific Society)* **42**: 123–128.
- Orzechowski R., Wasielewski H. 2015. Entomofauna. [w:] *30 lat - Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy - różnorodność ekologiczna i gatunkowa*. Zespół Parków Krajobrazowych woj. Lubuskiego, 202–216.
- Orzechowski R., Wasielewski H. 2016. Owady Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego – pozostałe grupy. [w:] *20 lat - Gryżyński Park Krajobrazowy - Monografia przyrodnicza, Zespół Parków Krajobrazowych woj. lubuskiego*, 180–195.
- Sobieraj-Betlińska A. 2017a. Nowe dane o występowaniu *Tritomegas sexmaculatus* (Rambur, 1839) (Hemiptera: Heteroptera: Cydnidae) na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej. *Przegląd Przyrodniczy* **28**: 130–135.
- Sobieraj-Betlińska A. 2017b. *Tritomegas sexmaculatus* (Rambur, 1839) (Hemiptera: Heteroptera: Cydnidae) – drugie stanowisko w Sudetach Wschodnich. *Wiadomości entomologiczne* **36**: 172–173.
- Strawiński K. 1958. Wstęp do badań nad Hem.-Heteroptera okolic Sandomierza. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska C* **13**: 111–125.
- Strawiński K. 1962. Hemiptera-Heteroptera Świętokrzyskiego Parku Narodowego. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska C* **17**: 165–193.
- Teicher Th. 1893. Beitrag zur Insectenfauna von Landshut (in Schlesien) und Umgebung. *Insectenbörse* **10**: 200–201.
- Ziaja D. 2013. Nowe stanowisko *Tritomegas sexmaculatus* (Rambur, 1839) (Hemiptera: Heteroptera: Cydnidae) w Polsce. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **7**: 1–3.
- Ziaja D.J., Mazur M.A. 2010. Nowe stanowiska *Tritomegas sexmaculatus* (Rambur, 1839) (Hemiptera: Heteroptera: Cydnidae) na Dolnym Śląsku. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **2**: 3–6.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Otrzymano (received): 14 October 2019
Zaakceptowano (accepted): 30 November 2019